

Az örmény esküvő üzenete - augusztus

A házassági szándék ünnepélyes kinyilvánítása után a pap imája így kezdődik:

„Maradjatok hűségesek ahhoz, amit most megígértetek, és fogadjátok el, hogy Isten lesz a ti védelmezőtök mindenben...”

Majd az ima után egy intelem:

„Azok körében van az Isten, akik nem hagyják el Őt, Isten mindig segíteni fog titeket.”

Énekkel folytatódik a szertartás:

„Örvendezz ó anyaszentegyház, mert Krisztus Király az égben megkoronázott az Ő Szent Keresztjével, és felékesítette falaidat a dicsőség fényével.”

Nagy esemény hát egy esküvő az egyház életében is, méltó, hogy szóljon a bibliai ige a házasság fontosságáról.

Dr. Sasvári László

Kiegészítés

Kátai Mihály Munkácsy-díjas festőművész

Képek-ékszerképek c. kiállításának

2004. május 25-én elhangzott megnyitó-beszédéhez

1985-ben a Művelődésügyi Minisztérium ösztöndíjjal Rómába küldött. Munkaprogramom az etruszk jelképek kutatása és továbbélésük az egyházművészetben volt. Ezzel hivatalosan is etruszk-kutatónak ismertek el. Ez nem kapott elég hangsúlyt munkásságom ismertetésénél.

Az etruszk eredetű jelképrendszert a tudomány rómainak nevezi, legalábbis a továbbélő formáit, elhallgatva, hogy ezen jelképek a római pogány, és a római katolikus használatban eredeti értelmüket megtartották, tehát tudatos továbbélésről van szó. Miután a görög kultúra ugyanúgy átvette ezeket, - bár náluk e jelképek köre tágabb és változatosabb volt -, a mai görögkeleti vallások, így a bizánci és örökösei ma is éltetik. Fölvetődik a kérdés, hogy az ógörög és a római műveltség mögött élő etruszk őshagyomány nem tágabbkörű-e, mint a hivatalos tudomány etruszk „fiókja”. Mindenesetre a nagy istennő Hekaté földi megnyilvánulása Szküllá, a kalábriai Tyrren-tenger öre görög nevén Tyrszénisz (etruszk nő) ezen területet, Dél-Itáliát is etruszknak jelzi. Így egész Dél-Itália - Magna Grecia etruszk időben. Kutatásaim az Égei tengeri népek kultúrkörét: Kréta, Mykéne, Közel-Kelet, Egyiptomot is beleértve, érintették.

Megállapítottam, hogy jelképrendszerükben nagy hasonlóság és elenyésző különbség jellemzi a szűkebb Etruriával. Mario Alinei olasz professzor előadása a magyarok VI. Világtalálkozóján engem igazolt, mert a tengeri népeket ő is egy etnikumnak tartja. A professzor i. e. III-II. évezredek közötti időpontban ezt a népeiséget Kárpát-medencei őshazájából vélte kiáradni. Ezen népek nyelvét ő, mint nyelvész a magyar nyelv ősi változatának tekinti és bizonyítja, hogy nyomaik föllelhetők Közel-Kelettől Mezopotámiáig, természetesen a Kaukázust is beleértve. Erről a kiterjedt kultúráról tanúskodnak a pannóniai „provinciális rómainak” nevezett figurális domborművek, melyek ikonográfiájukban, arányaikban megegyeznek az etruszk múzeumok „primitív rómainak” nevezett munkáival.

Népi építészetünk klasszicizáló alkotásai is etruszk arányrendszert mutatnak, semmi közük a mintaképüknek nevezett valóban klasszicista újkori palotákhoz. Tudunk arról is, hogy az etruszk számrovás az 1945 előtti időkben hivatalosan is használt alföldi paraszti számrovással azonos.

A 896-os állítólagos honfoglalók idejében az etruszk kultúra már rég a múlté. Valakik őrzik

mégis az őshagyományt, és ezek a Kárpát-medence őslakosai...
A Vértesszőlősi előember bennünk élő leszármazottai.

Kátai Mihály

Enyedi Sándor

Örmények a magyar színjátszásban

1. rész

I. Apafi Mihály erdélyi fejedelem 1672-ben, az őshazából való hosszú vándorlás után megengedte az örmények letelepedését Erdélyben. Gyergyószentmiklós, Beszterce, Görgényszentimre, Ebesfalva (ma: Erzsébetváros) voltak azok az első települések, ahol nagyobb számban kaptak megtelepülési engedélyt. 1700. május 15-i dátummal ellátott szabadalomlevelében a fejedelmi gondviselés lehetővé tette, hogy, saját városuk alapkövét lerakhassák; így lett Armenopolis - azaz Szamosújvár - az erdélyi örmények központja. Erdély gazdasági, társadalmi és kulturális életébe fokozatosan bekapcsolódva idővel elmagyarosodtak, s a magyar művelődés fontos képviselőivé váltak, de örmény származástudatukat mai napig megtartották.

A hivatásos magyar színjátszás a 18. század utolsó évtizedében jött létre, előbb a rövid életű pestbudai (1790-1795), majd az erdélyi első magyar hivatásos színtársulat megalakulása (1792. december) lerakta a magyar színészet történetének az alapjait. S bár az első évek eseményeinek a teljes feltérképezése a források hiánya miatt mindmáig nem történhetett meg, azt azonban tudjuk, hogy a színház „koholói” között már az első években is van örmény származású ifjú. A szamosújvári születésű *Gorove László* (1780-1839) kolozsvári diákként diáktársaival előadta *Kotzebue Embergnyűlölés és megbánás c.* darabját. A krónika sajnos hiányos: nem tudjuk bizonyosan, hogy műkedvelő diákelőadásról van-e szó, vagy a színtársulattal való együttműködésről, netán balsikerű színházalapítási kísérletről. Az ifjú tanulmányait tovább folytatta Pesten, s így egy időre elszakadt az erdélyi magyar színészet viszontagságos mindennapjaitól.

Az 1794-1795. évi erdélyi országgyűlés a színház állandósításának sikerét egy színházépület felállításában látta, mert éveken keresztül a nem teljesen színházi célokot kiszolgáló játszóhely kibérlése évente hatszáz rénus forintot emésztett fel. A színházi bizottság egy felhívást bocsátott ki Erdély rendjeihez, polgáraihoz, városaihoz. A gyűjtés váltakozó eredménnyel több éven át folyt, Szamosújvár városa ezer forint támogatást szavazott meg 1805-ben, amelynek végrehajtását a Gubernium szigorú feltételekhez kötötte, az ezer forint befizetése előtt követelte Szamosújvár valamennyi adósságának a megszüntetését, s így a város a vállalt kötelezettségét még 1807-ben sem tudta teljesíteni. Időközben Gorove László visszatért szülővárosába, és 1806-ban Budán megjelentette első saját drámáját, a *Jetzid és Hábá, avagy a féltés és meghasonlás c.* öt felvonásos szomorújátékát. Vele jelentkezik az első örmény származású író drámairodalmunkban, s ez még akkor is igaz, ha inkább adoptálásról beszélhetünk, mint eredeti műről: a magyar játékszínre való alkalmazás (Weidmann után) lehetett a munka fő erénye. A kolozsvári színház 1807 januárjában műsorra is tűzte, s az előadás meglepően kedvező méltatást kapott *a Hazai és Külföldi Tudósításokban*. A január 13-án Kolozsvárról küldött tudósításban így írtak: „*A Darab minden Nézőknek; de legfőképen az olvasottabbaknak felette megtetszett /.../ A főbb rendű nézők magok meglepedéseket avval jelentették ki, hogy több hasonló daraboknak készítésére serkentették a Szerzőt, mellyet ő meg is ígért. Az érdemes kalmár érzékenyjátékja a Szerzőnek nem soká a sajtó alá jön. Ez nemzeti, s így Magyar történet léssen.*” A „*napkeleti történetet*” tárgyoló drámában például Kotsi Patkó Jánosné Fejér Rozália a Kalifa hitvesét „*hasonlíthatatlanul*” játszotta. „*A Director, és fő játzó Kotsi Ur a*